

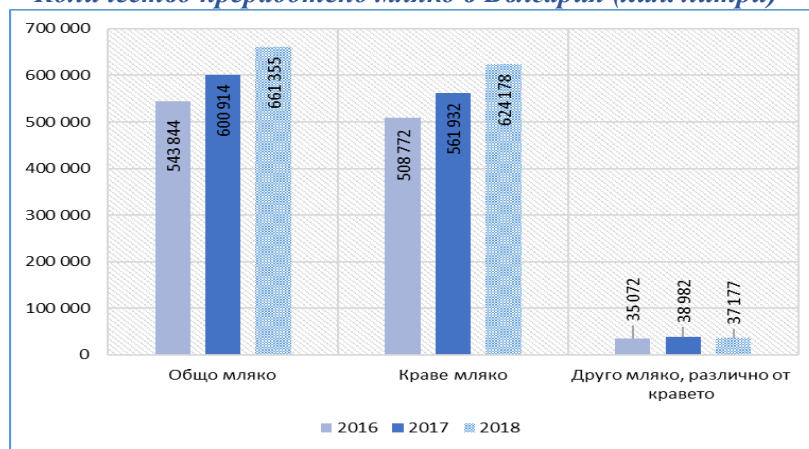

Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2018 година

През 2018 година в 237 млекопреработвателни предприятия е преработено 661 млн. литра сурово мляко. Основен дял (94.4%) заема кравето мляко, което е с 11.1% повече спрямо 2017 година, следвано от овчето мляко, което заема 3.7% от преработеното (-8.2%). Козето мляко заема 1.3% от преработеното мляко и намалява с 5.7% спрямо миналата година. При преработеното биволско мляко, което заема 0.6% от общото, се отчита увеличение с 32.5%.

Графика 1

Количество преработено мляко в България (хил. литри)

Източник: МЗХТ, отдел “Агростатистика”, анкети “Дейност на млекопреработвателните предприятия в България”

Таблица 1

Декларираните количества преработено мляко през 2016, 2017 и 2018 година							
Вид на млякото	2016 г.		2017 г.		2018 г.		Изменение 2018/2017 (%)
	Количество	Дял от преработеното мляко	Количество	Дял от преработеното мляко	Количество	Дял от преработеното мляко	
	(хил. литри)	(%)	(хил. литри)	(%)	(хил. литри)	(%)	
Краве	508 772	93.6%	561 932	93.5%	624 178	94.4%	11.1%
Овче	21 745	4.0%	26 857	4.5%	24 660	3.7%	-8.2%
Козе	10 354	1.9%	9 360	1.5%	8 827	1.3%	-5.7%
Биволско и смес	2 973	0.5%	2 765	0.5%	3 690	0.6%	32.5%
Общо:	543 844	100%	600 914	100%	661 355	100%	10.1%

Източник: МЗХТ, отдел “Агростатистика”, анкети “Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2017 г.”

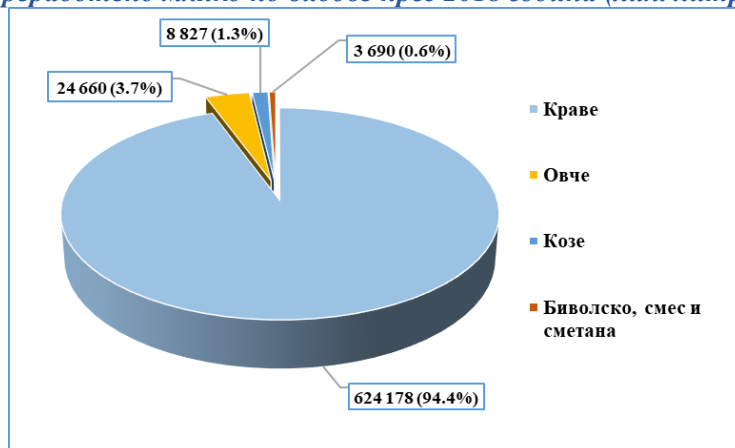
През 2018 година по данни, предоставени от млекопреработвателните предприятия, освен посочените в таблица 1 количества сурови млека по видове, в производството на млечни продукти са вложени допълнително 17.8 хил. тона сурово мляко, постъпило от държави членки на ЕС и от трети страни, като основното количество е краве мляко – 17.4 хил. тона, и овче – 0.4 хил. тона. Вложени са и 350 тона концентрирано мляко, 4 054 тона мляко и сметана на прах, 7 398 тона млечен концентрат* и 734 тона други продукти (сметана, закваска, суроватка).

* млечен концентрат – вид концентрирано мляко с по-високо водно съдържание от това на стандартното концентрирано мляко.

Резултати и анализи

Графика 2

Преработено мляко по видове през 2018 година (хил. литри)

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Деятелност на млекопреработвателните предприятия в България"

През последните три години се наблюдава постоянен растеж на общото количество преработено мляко, като изменението през 2018 година спрямо предходната е с 10.1%, което се дължи предимно на увеличението на преработеното краве и биволско мляко.

Таблица 2

Юридически статут на млекопреработвателните предприятия през 2018 година			
Юридически статут	Предприятия		Дял от количеството преработено мляко
	Брой	Изменение 2018/2017	
Еднолични търговци	33	3.1%	4.4%
Търговски дружества, регистрирани по ТЗ	198	10.0%	95.4%
Други	6	-25.0%	0.2%
Общо:	237	8.0%	100%

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкети "Деятелност на млекопреработвателните предприятия в България"

През 2018 година се наблюдава увеличение с 10% на броя на млекопреработвателните предприятия (таблица 2) със статут на търговски дружества, регистрирани по Търговския закон и занимаващи се с млекопреработвателна дейност и производство на млечни продукти. Те преработват 95.4% от млякото през изследваната година.

Таблица 3

Производство и реализация на мляко в България през 2018 година (хил. литри)		
Вид реализация	Общо мляко	в т.ч. краве
Преработено в предприятията	661 355	624 178
Директни продажби, собствена консумация и друга употреба в стопанствата	333 668	248 418
Общо добито мляко:	995 023	872 596

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика"

Таблица 4

Средно съдържание на млечни мазнини и млечни белтъчини в суровото мляко, постъпило за преработка през 2018 г.		
Вид мляко	Съдържание на мазнини	Съдържание на белтъчини
Краве мляко	3.65%	3.25%
Овче мляко	6.66%	5.13%
Козе мляко	3.50%	3.17%
Биволско мляко	6.89%	3.97%

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Дейност на млекопреработвателните предприятия в България"

Към 31.12.2018 година по данни от анкетираните 237^{-те} млекопреработвателни предприятия, в тях са заети 7 425 служители и работници, наети на трудов договор.

През 2018 година общата стойност (без ДДС) на реализираните продукти от млекопреработвателните предприятия е 837 млн. лева, което е с 3.6% повече спрямо 2017 година.

Таблица 5

Преработено мляко по райони (NUTS 2) През 2017 и 2018 г. (хил. литри)					
Статистически райони	2017 г.		2018 г.		Изменение общо мляко 2018/2017
	Общо мляко	в т. ч. краве	Общо мляко	в т. ч. краве	
Северозападен	60 856	57 256	64 418	60 917	5.9%
Северен централен	145 716	138 779	153 320	148 382	5.2%
Североизточен	61 832	56 084	70 190	65 792	13.5%
Югоизточен	80 432	73 891	97 749	91 565	21.5%
Югозападен	47 700	46 226	58 795	57 423	23.3%
Южен централен	204 378	189 696	216 883	200 099	6.1%
България	600 914	561 932	661 355	624 178	10.1%

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкети "Дейност на млекопреработвателните предприятия в България"

Таблица 6

Производство на млечни продукти в България през 2017 и 2018 г. според вида на млякото и брой на производителите, осъществявали производство през 2018 г.							
Крайни продукти, предназначени за консумация	Производство 2017 г.	Производство 2018 г.				Изменение на количеството 2018/2017	
	Количество	Количество	Дял на всеки продукт от групата продукти (%)	Брой производители	Средно производство		
Течни пакетирани млека (хил. литри)	70 860	71 750	100%	54	1 329	1.3%	
Пакетирана сметана – прясна или заквасена (тона)	2 555	2 357	100%	23	102	-7.7%	
Заквасено мляко – подсладено или неподсладено (тона)	от краве мляко	145 232	131 227	99.4%	116	1 131	-9.6%
	от овче или смесено мляко	517	499	0.4%	18	28	-3.5%
	от биволско мляко	365	264	0.2%	13	20	-27.7%
	Общо:	146 114	131 990	100%	118	1 119	-9.7%

Крайни продукти, предназначени за консумация	Производство 2017 г.	Производство 2018 г.				Изменение на количеството 2018/2017	
	Количество	Количество	Дял на всеки продукт от групата продукти (%)	Брой производители	Средно производство		
Ароматизирани заквасени млека (с или без плодове) и млечни десерти (тона)	16 293	15 389	100%	22	700	-5.5%	
Сирена (тона)	От краве мляко	76 440	80 903	88.1%	206	393	5.8%
	От овче мляко	7 547	6 657	7.2%	60	111	-11.8%
	От козе мляко	788	1 004	1.1%	39	26	27.4%
	От биволско и смесено мляко	4 625	3 314	3.6%	42	79	-28.3%
	Общо:	89 400	91 878	100%	211	435	2.8%
Топени и пушени сирена (тона)	1 792	1 669	100%	25	67	-6.9%	

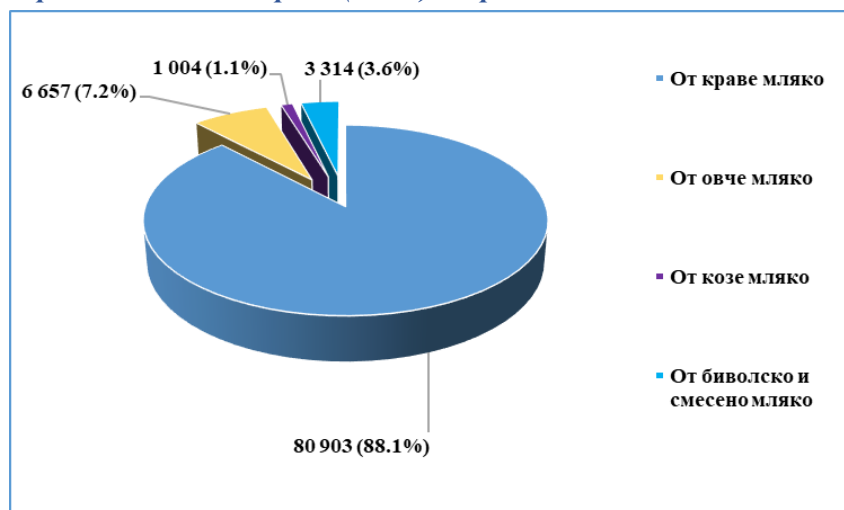
Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика" – анкети "Дейност на млекопреработвателните предприятия в България"

През 2018 година са произведени 131 990 тона заквасени млека, почти 72 милиона литра течни пакетирани млека, 57 814 тона бели саламурени сирена и 25 888 тона кашкавал.

Заквасените млека са с 9.7% по-малко спрямо 2017 година. Незначително е увеличението на бялото саламурено сирене – с 0.4%, а кашкавалът е с 5.8% повече.

При сирената се наблюдава намаление при кашкавала от овче мляко (-45.4%), а увеличението при кашкавала от краве мляко е с 9.8% и от други млека – с 15.1%. Пълномасленото течено пакетирано мляко е с 45.3% повече спрямо 2017 година. Нараства производството на бяло саламурено сирене от краве мляко с 4 463 тона (+2%), а производството на саламурено сирене с вложени растителни мазнини намалява с 8.1%.

Графика 3
Производство на сирена (тона) според вида мляко

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2018 г."

През 2018 година производството на натурално кисело мляко намалява с 9.7% спрямо 2017 година до 131 990 тона. Увеличение се наблюдава при производството на заквасено мляко за пиене с 20% спрямо 2017 година до 18 184 тона.

Производството на топени и пушени сирена намалява с 6.9%, докато това на пресните сирена (вкл. извара) се увеличава с 15.9%. Значително увеличение през 2018 година се наблюдава при произведените други продукти от мляко.

Графика 4

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2018 г."

Таблица 7

Производство на основни млечни продукти през 2018 година по статистически райони (NUTS 2)

Продукти	Северо-западен район	Северен централен район	Северо-източен район	Юго-източен район	Юго-западен район	Южен централен район	България
Течно пакетирано мляко (хил. литри)	2 131	7 318	15 500	231	12 427	34 143	71 750
Натурално кисело мляко (тона)	6 801	36 050	15 292	6 955	19 647	47 245	131 990
Бяло саламурено сирене (тона)	5 072	21 371	6 919	4 983	2 014	17 455	57 814
Кашкавал (тона)	1 971	3 618	1 153	8 128	746	10 272	25 888

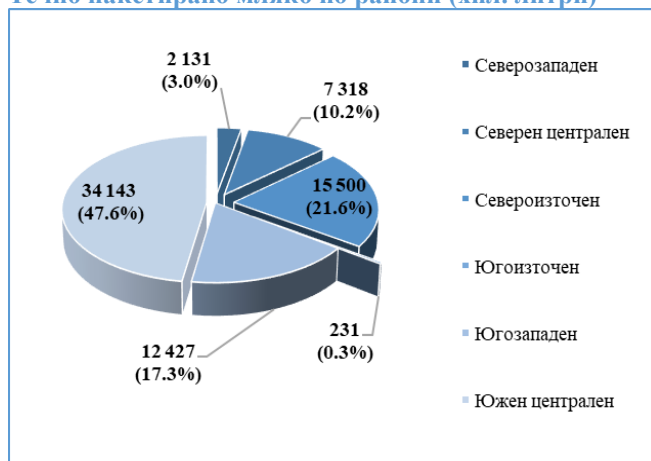
Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2018 г."

Производството на течно пакетирано мляко през 2018 година (графика 5) е най-високо в Южен централен район, като дялът на този район спрямо общото производство на течно пакетирано мляко на национално ниво е 47.6%. В Южния централен район се отчита и най-високо производство на натурално кисело мляко с дял от 35.8% от общото производство на продукта на национално ниво, както и най-високо производство на кашкавал 39.7% от цялото производство.

Най-голямо количество бяло саламурено сирене (графика 7) е произведено в Северния централен район и заема 37.0% от общото производство на национално ниво. За този район е отчетено увеличение от около 2.0% в производството на този продукт спрямо 2017 година.

Графика 5

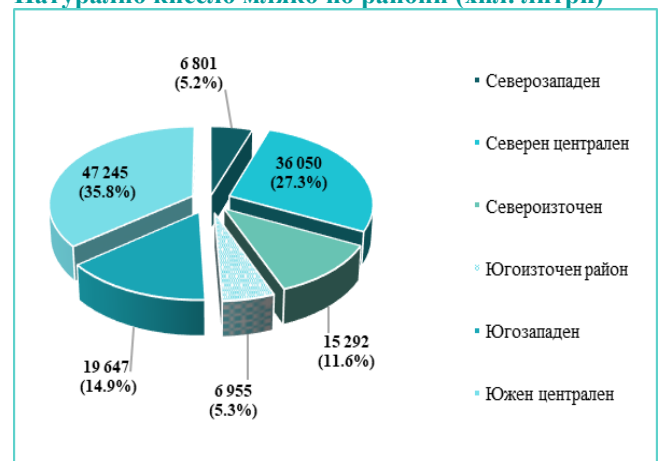
Течно пакетирано мляко по райони (хил. литри)

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2018 г."

Графика 6

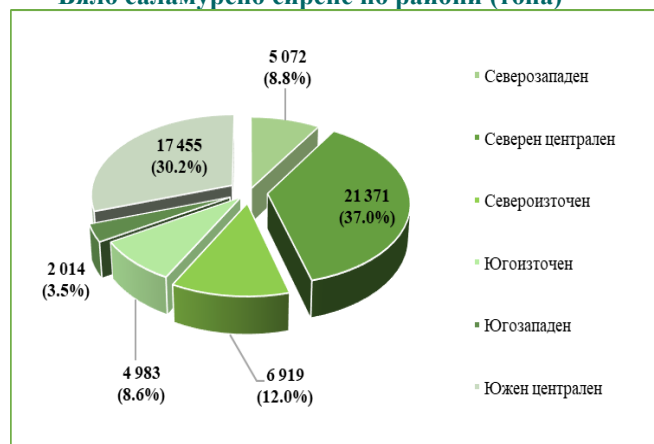
Натурално кисело мляко по райони (хил. литри)

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2018 г."

Графика 7

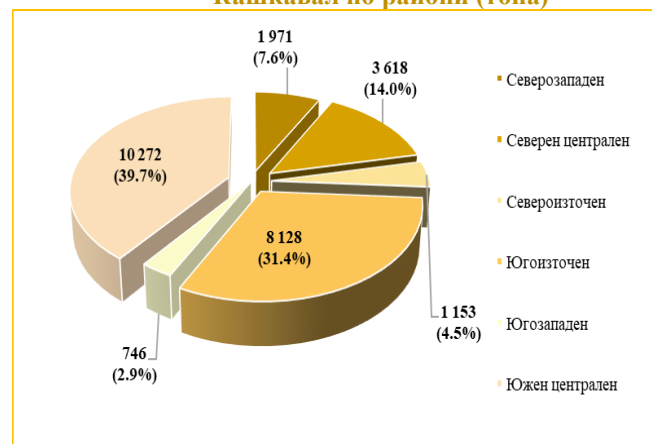
Бяло саламурено сирене по райони (тона)

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Деятност на млекопреработвателните предприятия в България през 2018 г."

Графика 8

Кашкавал по райони (тона)

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкета "Деятност на млекопреработвателните предприятия в България през 2018 г."

Таблица

8

Сравнение на производството на основни крайни продукти от млекопреработвателните предприятия през 2017 г. и 2018 г.

Крайни продукти, предназначени за консумация		Производство 2017 г.		Производство 2018 г.		Изменение 2018/2017
		Количество	Количество	Количество	Дял на всеки продукт от групата продукти (%)	
Течно пакетирано мляко (хил. литри)	Пълномаслено	13 152	19 108	26.6%	45.3%	
	Полумаслено	55 237	49 885	69.5%	-9.7%	
	Обезмаслено	2 471	2 758	3.8%	11.6%	
	Общо:	70 860	71 750	100%	1.3%	
Сметана (тона)	Общо:	2 555	2 357	100%	-7.8%	
Натурално кисело мляко (тона)	Пълномаслено или полумаслено	108 764	105 885	80.2%	-2.6%	
	Обезмаслено	22 199	7 921	6.0%	-64.3%	
	За пиене	15 150	18 184	13.8%	20.0%	
	Общо:	146 113	131 990	100%	-9.7%	
Млечни мазнини (тона)	Общо:	1 056	1 071	100%	1.4%	
Бяло саламурено сирене (тона)	От краве мляко	48 381	49 324	85.3%	1.9%	
	в т.ч. с добавена растителна мазнина	14 699	13 502	23.4%	-8.1%	
	От овче мляко	5 377	5 272	9.1%	-2.0%	
	От други млека	3 819	3 218	5.6%	-15.7%	
	Общо:	57 577	57 814	100%	0.4%	
Кашкавал (тона)	От краве мляко	21 763	23 888	92.3%	9.8%	
	От овче мляко	1 820	993	3.8%	-45.4%	
	От други млека	875	1 007	3.9%	15.1%	
	Общо:	24 458	25 888	100%	5.8%	
Пресни сирена (вкл. извара) (тона)	Общо:	5 600	6 488	100%	15.9%	
Други сирена (тона)	Общо:	1 765	1 687	100%	-4.4%	
Топени и пушени сирена (тона)	Общо:	1 792	1 669	100%	-6.9%	
Други продукти (тона)	Общо:	950	3 711	100%	290.6%	

Източник: МЗХГ, отдел "Агростатистика", анкети "Деятност на млекопреработвателните предприятия в България"

МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Цел и предназначение – целта на анкетата е да се определи броят на млекопреработвателите предприятия, да се събере информация за количеството на постъпилото за преработка сурово мляко по видове, за количеството и вида на постъпилите и вложени в производството междинни продукти, за произведените крайни млечни продукти, юридическия статут и броя на лицата, наети по трудов договор в отделните предприятия, за количеството на продадените продукти и стойността на продажбите.

Информацията от изследването се използва за изготвяне на анализи и програми в сектора. Тя се предоставя на МЗХГ, ДФЗ, НСИ, научни и браншови организации, Европейската комисия, Евростат, ФАО и служи за вземане на управленски решения при провеждане на аграрната политика на национално и общностно равнище.

Нормативна уредба:

- Наредба за статистическите изследвания, провеждани в свиневъдството, говедовъдството, биволовъдството, овцевъдството, козевъдството и в производството на месо, мляко и млечни продукти приета с ПМС № 301 от 6.11.2006 г., обн. ДВ, бр. 93 от 17.11.2006 г.;
- Директива 96/16/ЕО на Съвета от 19 март 1996 година относно статистическите изследвания на млякото и млечните продукти;
- Решение 97/80/ЕО на Комисията относно въвеждане на разпоредби за прилагането на Директива 96/16/ЕО на Съвета относно статистическите изследвания на млякото и млечните продукти;
- Регламент (ЕИО) 3924/91 относно установяване на статистическо изследване на промишлената продукция на Общността (PRODCOM).

Използваните класификации и дефиниции са посочени в Директива 96/16/ЕО и Решение 97/80/ЕО; КПИД 2008.

Източници на информация – Анкетата се реализира от експертите по агростатистика от 28-те областни дирекции “Земеделие” към МЗХГ, които провеждат интервю с управителя на млекопреработвателното предприятие или упълномощено от него лице и попълват статистически въпросник с изследваните характеристиките в сектора, или получават данните чрез изпратен по електронна поща попълнен от млекопреработвателното предприятие въпросник. Част от предприятията са попълнили исканата информация он-лайн, като за целта им е осигурен достъп чрез парола до Информационната система по агростатистика.

Изследвани статистически показатели:

1. Количество постъпило мляко за преработка, количество постъпили междинни продукти, количество произведени междинни продукти, количество произведени крайни продукти, количество продадени крайни продукти, стойност на продажбите без ДДС;
2. Юридически статут на предприятията и брой на лицата, наети на трудов договор в предприятието;
3. Основни показатели за млякото и млечните продукти – количество преработено мляко по вид (литри), съдържание на мастни вещества и белтъчини (%), произведени количества млечни продукти (килограми), продадени количества млечни продукти (килограми), стойност (лева);

Обхват – Анкетират се всички млекопреработвателни предприятия на територията на страната. Списъкът на предприятията е изготвен от отдел „Агростатистика” при МЗХГ, като са използвани проведените анкети за дейността на млекопреработвателните предприятия през последните години и регистърът на БАБХ. Анкетират се всички предприятия, регистрирани с млекопреработвателна дейност през годината. Всяка година се включват новосъздадени млекопреработвателни предприятия, информация за които се получава от регистъра на БАБХ. Организацията и контролът на анкетата се извършва от отдел „Агростатистика” към Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“ при Министерството на земеделието, храните и горите.

Конфиденциалност – Националните правила за определяне на конфиденциалността са дефинирани в Закона за статистиката. Съгласно чл. 25 не могат да се разгласяват или предоставят индивидуалните статистически данни, както и статистическа информация, която обобщава данните за по-малко от три статистически единици, или за съвкупност, в която относителният дял на стойността на изучаван параметър на една единица е над 85 на сто от общата стойност на този параметър за всички единици от съвкупността. Индивидуалните данни, получени за целите на статистическото изследване, не могат да се ползват като доказателства пред органите на изпълнителната и съдебната власт.

Достъпност и прозрачност – Данните за дейността на млекопреработвателните предприятия през изследваните години са достъпни за потребителите на електронната страница на МЗХГ:

[\(http://www.mzh.government.bg/bg/statistika-i-analizi/izsledvane-zhivotnovdstvo/danni/\)](http://www.mzh.government.bg/bg/statistika-i-analizi/izsledvane-zhivotnovdstvo/danni/),

съобразно установения срок в Националната статистическа програма. Основните резултати се публикуват в бюлетин от поредицата „Резултати и анализи“. Данните се публикуват в Статистическия справочник и Статистическия годишник на НСИ, предоставят се на Евростат. Допълнителна информация, извън публикуваната, за всички характеристики е достъпна и се осигурява при поискване при спазване на изискванията на Закона за статистиката.

Районите, цитирани в публикацията, са в съответствие с изискванията на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана в Европейския съюз (NUTS 2), съгласно Регламент (ЕО) №176/2008. Районите, които образуват ниво 2 (NUTS 2), са както следва: **Северозападен** – Видин, Враца, Монтана, Ловеч и Плевен; **Северен централен** – Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра; **Североизточен** – Варна, Добрич, Търговище и Шумен; **Югоизточен** – Бургас, Сливен, Ямбол и Стара Загора; **Югозападен** – Благоевград, Кюстендил, Перник, София (столица) и София-област; **Южен централен** – Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково.